

№ 584 від 29 трав. 2001 р. – Режим доступу : zakon4.rada.gov.ua/laws/show/584-2001-%D0%BF.

16. **Про сприяння** соціальному становленню та розвитку молоді в Україні : Закон України № 2998-ХІІ від 5 лют. 1993 р. – Режим доступу : zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2998-12.

17. **Про Стратегію** розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року : Указ Президента України від 27 верес. 2013 р. № 532/2013. – Режим доступу : zakon4.rada.gov.ua/laws/show/532/2013.

List of references

1. **Istoriia stvorennia** ta rozvytku Derzhavnoho fondu spryiannia molodizhnomu zhytlovomu budivnytstvu. – Rezhym dostupu : www.molod-kredit.gov.ua/history.php.

2. **Konstytutsiia** Ukrainy, pryiniata na piatii sesii Verkhovnoi Rady Ukrainy 28 cherv. 1996 r. // Vidom. Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 1996. – № 30.

3. **Pro vdoskonalennia** shliakhiv rozvytku molodizhnogo zhytloвого budivnytstva : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1300 vid 28 zhovt. 1996 r. – Rezhym dostupu : zakon1.rada.gov.ua.

4. **Pytannia** Derzhavnoi spetsializovanoi finansovoi ustanovy «Derzhavnyi fond spryiannia molodizhnomu zhytlovomu budivnytstvu» : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1604 vid 26 zhovt. 2000 r. – Rezhym dostupu : zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1604-2000-%D0%BF.

5. **Pro efektyvnist** zakhodiv shchodo vykonannia Derzhavnoi prohramy zabezpechennia molodi zhytлом. – Rezhym dostupu : dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/95759.

6. **Pro Yedynyi** derzhavnyi reiestr hromadian, yaki potrebuiut polipshennia zhytlovykh umov : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 238 vid 11 berez. 2011 r. – Rezhym dostupu : zakon2.rada.gov.ua/laws/show/238-2011-%D0%BF.

7. **Pro zhytlovi** fond sotsialnogo pryznachennia : Zakon Ukrainy № 3334-IV vid 12 sich. 2006 r. – Rezhym dostupu : zakon2.rada.gov.ua.

8. **Pro zatverdzhennia** Derzhavnoi prohramy zabezpechennia molodi zhytлом na 2002 – 2012 roky : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1089 vid 29 lyp. 2002 r. – Rezhym dostupu : zakon2.rada.gov.ua.

9. **Pro zatverdzhennia** Derzhavnoi tsilovoi sotsialno-ekonomichnoi prohramy budivnytstva (prydbannia) dostupnogo zhytla na 2010 – 2012 roky : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1249 vid 11 lystop. 2009 r. – Rezhym dostupu : zakon2.rada.gov.ua.

10. **Pro zatverdzhennia** Poriadku zabezpechennia hromadian dostupnym zhytлом : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 140 vid 11 liut. 2009 r. – Rezhym dostupu : zakon4.rada.gov.ua/laws/show/140-2009-%D0%BF.

11. **Pro zatverdzhennia** Poriadku chastkovoї kompensatsii vidstokovoї stavky kreditiv komertsiiykh bankiv molodym simiam ta odynokym molodym hromadianam na budivnytstvo (rekonstruktsiiu) i prydbannia zhytla : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 853 vid 4 cherv. 2003 r. – Rezhym dostupu : zakon4.rada.gov.ua/laws/show/853-2003-%D0%BF.

12. **Pro zatverdzhennia** Pravyl obliku hromadian, yaki potrebuiut polipshennia zhytlovykh umov, i nadannia yim zhylykh prymishchen v Ukrainskii RSR : Postanova Rady Ministriv Ukrainskoi RSR i Ukrainskoi respublikanskoi rady profesiinykh spilok № 1089 vid 29 lyp. 2002 r. – Rezhym dostupu : zakon3.rada.gov.ua.

13. **Pro kontseptsiiu** derzhavnoi zhytlovoi polityky : Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy № 254/95-VR vid 30 cherv. 1995 r. – Rezhym dostupu : zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/95-%D0%B2%D1%80.

14. **Pro osoblyvosti** derzhavnoi pidtrymky zabezpechennia molodi zhytлом : proekt Zakonu Ukrainy № 9290 vid 14 zhovt. 2011 r. – Rezhym dostupu : wl.c1.rada.gov.ua.

15. **Pro poriadok** nadannia pilhovoykh dovhoterminovoykh kredytiv molodym simiam ta odynokym molodym hromadianam na budivnytstvo (rekonstruktsiiu) i prydbannia zhytla : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 584 vid 29 trav. 2001 r. – Rezhym dostupu : zakon4.rada.gov.ua/laws/show/584-2001-%D0%BF.

16. **Pro spryiannia** sotsialnomu stanovlenniu ta rozvytku molodi v Ukraini : Zakon Ukrainy № 2998-KhII vid 5 liut. 1993 r. – Rezhym dostupu : zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2998-12.

17. **Pro Stratehiu** rozvytku derzhavnoi molodizhnoi polityky na period do 2020 roku : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 27 veres. 2013 r. № 532/2013. – Rezhym dostupu : zakon4.rada.gov.ua/laws/show/532/2013.

Надійшла до редколегії 10.09.14

УДК 351.858

Олег ДІДЕНКО

*Національна академія державного управління
при Президентіві України*

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПАТРІОТИЧНИМ ВИХОВАННЯМ МОЛОДІ

Аналізуються державно-управлінські аспекти вдосконалення патріотичного виховання в Україні. Простежується створення правових механізмів патріотичного виховання молоді. Пропонуються заходи для активізації процесу національно-патріотичного виховання.

Ключові слова: патріотизм, патріотичне виховання, патріотична свідомість, національна ідентичність.

Олег Диденко. Основные направления деятельности органов государственного управления патриотическим воспитанием молодежи

Анализируются государственные-управленческие аспекты усовершенствования патриотического воспитания в Украине. Прослеживается образование правовых механизмов патриотического воспитания молодежи. Предлагаются меры для активизации процесса национально-патриотического воспитания.

Ключевые слова: патриотизм, патриотическое воспитание, патриотическое сознание, национальная идентичность.

Oleg Didenko. The main areas of activities of public authorities in the patriotic education of youth

State-administrative aspects of patriotic education improvement in Ukraine are analyzed. Creation of law mechanisms of patriotic education of the youth is observed. Measures to activate the process of national and patriotic education are offered.

Key words: patriotism, patriotic education, patriotic consciousness, national identity.

Актуальність дослідження діяльності органів державної влади щодо патріотичного виховання молоді зумовлюється необхідністю відтворення в Україні національної ідентичності. За даними соціологічних опитувань, серед молоді у віці 18 – 29 років фіксується недостатньо високий рівень національної ідентичності [6; 7]. У цих умовах постає необхідність розв'язання на державному рівні проблем, пов'язаних із вихованням патріотизму та формуванням національної свідомості населення України як основи консолідації суспільства і зміцнення держави. Національно-патріотичне виховання молоді сьогодні є одним із найголовніших пріоритетів державної політики в Україні, важливою складовою національної безпеки України.

Патріотизм сьогодні є нагальною потребою і держави, оскільки високий рівень патріотизму населення здатен забезпечити соціально-політичну стабільність та гідне місце країні в цивілізованому світі; і особистості, яка своєю активною любов'ю до Батьківщини прагне досягти взаємної любові від неї з метою створення умов для вільного саморозвитку та збереження індивідуальності; і суспільства, яке зацікавлене в тому, щоб саморозвиток особистості, становлення її патріотичної самосвідомості здійснювався на моральній основі. Це обумовлює актуальність теми дослідження.

Важливим напрямом гуманітарної політики країни є цілеспрямоване формування патріотизму громадян. У сучасній науковій літературі в галузі знань «Державне управління» майже відсутні праці, в яких аналізувалися б проблеми національно-патріотичного виховання. Певною мірою ці питання висвітлюють Ю. Кальниш, В. Трощинський, Т. Безверха, але напрями діяльності органів державної влади щодо національно-патріотичного виховання молоді залишаються поза увагою дослідників.

Мета статті – визначити основні напрями діяльності органів

державної влади щодо патріотичного виховання молоді.

Розробка загальнодержавної програми патріотичного виховання молоді, поза сумнівом, – завдання актуальне й важливе. Більше того, ця проблема для держави є стратегічно важливою, адже виховання громадян-патріотів – запорука її стабільності та міцності.

Патріотизм – одне з найголовніших громадянських почуттів, що полягає у формуванні гуманістичних цінностей. Кожен народ визначає свій напрям розвитку та виховання особистості молодого покоління, майбутнього громадянина. Становлення української державності, побудова громадянського суспільства передбачають перш за все збереження високих ідеалів – високого рівня духовності, освіти, національної культури. Любов до батьківщини, совість, людяність, почуття власної гідності – це основа сутності громадянина-патріота.

Молодь України – це соціальна верства суспільства, яка, з одного боку, є його найактивнішою частиною, здатною сприяти соціально-економічному і духовному розвитку країни, а з іншого – найуразливішою соціальною групою населення. Успадковуючи досягнутий рівень розвитку суспільства й держави, молодь формує і образ його майбутнього. Проте, не маючи реальної нагоди реалізувати свою соціальну активність, молодь часто опиняється на периферії соціально-політичних процесів, що створює у молодих людей відчуття незатребованості. Це багато в чому пов'язано з тим, що в даний час явно недостатня законодавча база для участі молоді в суспільно-політичному житті країни.

Необхідність державної підтримки молоді давно вже усвідомлена світовою спільнотою. Законодавчі акти, програми духовно-патріотичного виховання, які визначають молодіжну політику, діють у багатьох країнах світу.

Одним із перших законодавчих актів з питань патріотичного виховання в Україні став Указ Президента від 27 квітня 1999 р. № 456 «Про заходи щодо розвитку духовності, захисту моралі та формування здорового способу життя громадян», на підставі якого Постановою Кабінету Міністрів України від 15 верес. 1999 р. № 1697 була затверджена «Національна програма патріотичного виховання громадян, формування здорового способу життя, розвитку духовності та зміцнення моральних засад суспільства». Одним із головних завдань цієї програми було забезпечення формування та розвитку в молоді загальнолюдських та національних цінностей. Програма передбачала реалізацію ряду заходів, спрямованих на фізичне та духовне гартування молоді. Для посилення Національної програми у 2001 р. було видано розпорядження Президента України № 173/2001-рп «Про заходи щодо подальшого вдосконалення

системи патріотичного виховання молоді», згідно з яким під час формування Державного бюджету України на 2002 р. і наступні роки вимагалось обов'язкове планування коштів, необхідних для виконання цієї програми, та рекомендувалось місцевим органам виконавчої влади і органам місцевого самоврядування більш активно брати участь у реалізації заходів програми, залучаючи для цього, крім бюджетних коштів, інші джерела фінансування, не заборонені законодавством.

На підтримку діяльності громадських організацій козацького спрямування, які значну увагу приділяють вихованню молоді на національних традиціях, Президент України видав Указ від 15 листопада 2001 р. № 1092 «Про Національну програму відродження та розвитку Українського козацтва на 2000 – 2005 рр.». Програмою передбачалася низка заходів, спрямованих на активізацію військово-патріотичного виховання молоді, зокрема роботи у сфері освіти і виховання, роботи зі створення, відродження, відновлення та охорони заповідних місць і об'єктів та ін. Відповідно до завдань цієї програми була здійснена розробка дитячо-юнацької військово-спортивної патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), яка зобов'язувалася до впровадження в навчальних закладах системи освіти наказом Міністра освіти і науки України від 25 грудня 2003 р. Указ Президента України від 25 жовтня 2002 р. № 948/2002 «Про Концепцію допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді» став основою нормативно-правової бази військово-патріотичного виховання молоді до сьогоднішнього дня. Згідно з цією концепцією під егідою трьох відомств, а саме: Міністерства освіти та науки України, Міністерства оборони України, Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту України – відкривається шлях до впровадження в системі освіти Всеукраїнської військово-патріотичної гри «Патріот» (Міністерства освіти та науки наказ № 274/112/10 від 5 квітня 2004 р.). У 2007 р. видається Указ Президента України від 12 грудня 2007 р. № 1209 «Про додаткові заходи щодо підвищення боєздатності Збройних Сил України», який вимагає від Уряду «розробити та затвердити протягом першого півріччя 2008 р. державну програму військово-патріотичного виховання громадян України на період до 2015 р., передбачивши, зокрема, заходи щодо утвердження в масовій свідомості історично притаманних Українському народу високих моральних цінностей, вірності традиціям українського козацтва» [4]. Колишній Президент України В. Ющенко ініціював Концепцію національно-патріотичного виховання молоді на 2009 – 2015 рр.

Питання патріотичного виховання української молоді декларуються у відповідних правових актах Верховної Ради України,

зокрема в Постанові Верховної Ради України від 22 травня 2003 р. № 865-IV «Про заходи Кабінету Міністрів України щодо захисту національних інтересів держави у сферах національно свідомого і патріотичного виховання молодого покоління та забезпечення умов його розвитку» та Законі України від 18 листопада 2003 р. № 1281-IV р.) «Про загальнодержавну програму підтримки молоді на 2004 – 2008 роки». Але через відсутність конкретних механізмів її реалізації та неналежний контроль за її виконанням програма не була реалізована повною мірою [1]. Кабінет Міністрів України змушений був для активізації Загальнодержавної програми підтримки молоді видати розпорядження від 9 липня 2008 р. № 933-р «Заходи щодо виконання у 2008 році Загальнодержавної програми підтримки молоді на 2004 – 2008 роки». Завдання вдосконалення системи патріотичного виховання молоді також ставилося у розпорядженні Кабінету Міністрів України № 1237-р від 17 вересня 2008 р. «Про схвалення Концепції Державної цільової національно-культурної програми розвитку Українського козацтва на 2009 – 2011 роки», одним із завдань якої було вдосконалення системи виховання молоді на національних традиціях. У вересні 2011 р. з'являється розроблений низкою міністерств і відомств проект Концепції загальнодержавної цільової соціальної програми патріотичного виховання населення на 2013 – 2017 рр. [5].

Як ми бачимо, в Україні намітилася тенденція створення і розробки програм патріотичного виховання. Позитивним є той факт, що місцеві адміністрації стають замовниками програм і створюють усі умови для їх реалізації. Місцеві адміністрації організують зустрічі молоді з ветеранами, конференції і круглі столи з питань патріотичного виховання, підтримують створення громадсько-патріотичних клубів, сприяють розвитку медіа-інфраструктури регіональної молодіжної політики (молодіжні друковані й електронні ЗМІ, регіональні молодіжні інтернет-портали, інші способи інформування молоді – стенди, реклама в транспорті), формуванню трудових молодіжних і студентських загонів.

Позитивним прикладом є діяльність Обласного центру патріотичного виховання молоді Запорізької обласної ради, головне призначення якого – бути зразком, виховувати молоде покоління в дусі відданості, інтелектуального, культурного розвитку, емоційної стійкості, розсудливості та толерантності, ураховуючи, що молодь – це фундамент майбутнього розквіту нашої країни. Адже могутність кожної держави визначається передусім інтелектуальним і культурним рівнем.

Центр здійснює методичну та часткову фінансову (стосовно сумісних заходів) підтримку діючих клубів патріотичного виховання,

проводить підготовку молодих інструкторів із задатками лідерів, досліджує та проводить міжнародний обмін досвідом у даному напрямі. Суттєвий вплив мають регіональні науково-практичні семінари, міжнародні науково-практичні конференції з питань патріотичного виховання молоді [2].

Найголовніше, на наш погляд, не зупинятися на досягнутому і продовжувати активно працювати в напрямі реалізації молодіжної політики і патріотичного виховання. Місцевим уповноваженим органам державної влади необхідно публікувати щорічні звіти про положення молоді на ввіреній їм території, звіти про виконану роботу і конкретні заходи, проведені для поліпшення життєдіяльності даної соціальної групи.

Визначимо поняття «патріотичне виховання». У словнику дається таке визначення терміна «виховання» – це цілеспрямований розвиток людини, що включає освоєння культури, цінностей і норм суспільства, яке здійснюється через освіту, а також організацію життєдіяльності визначених спільнот.

Патріотизм – це любов до Батьківщини, свого народу, турбота про його благо, сприяння становленню й утвердженню України як суверенної, правової, демократичної, соціальної держави, готовність відстояти її незалежність, служити і захищати її, розділити свою долю з її долею. Патріотизм – складне і багатогранне поняття, один із найважливіших компонентів індивідуального та суспільного способу життя.

На особистісному рівні патріотизм є пріоритетною стійкою характеристикою людини, яка виявляється в її свідомості, моральних ідеалах та цінностях, у реальній поведінці та вчинках. Це звичайний моральний стан життя людини. Він виявляється не лише в незвичайних ситуаціях, а в повсякденному виконанні особистістю своєї роботи, яка приносить користь і людині, і суспільству. Отже, суб'єктом – носієм патріотизму є сама людина. Завдяки її творчій праці, любові, відданості розвивається почуття патріотизму [1].

Патріотичне виховання спрямоване на формування та розвиток особи, яка є патріотом Батьківщини і здатна успішно виконувати громадянські обов'язки в мирний і військовий час. Патріотичне виховання включає соціальні, цільові, функціональні, організаційні й інші аспекти, має високий рівень комплексності, тобто охоплює своєю дією всі покоління, пронизує всі сторони життя: соціально-економічну, політичну, духовну, правову, педагогічну, спирається на освіту, культуру, історію, державу, етноси. Воно є невід'ємною частиною всієї життєдіяльності українського суспільства, його соціальних і державних інститутів.

Вивчивши наукову літературу і не знайшовши роз'яснень

терміна «державна політика патріотичного виховання», ми надали власне тлумачення цього поняття. Державна політика патріотичного виховання – це система заходів, здійснюваних органами державної влади, що передбачає ухвалення нормативних актів, регулює питання патріотичного виховання, проведення агітаційних заходів, а також необхідність створення спеціальної громадської ради, яка відстежуватиме виконання всіх завдань, спрямованих на виховання патріотизму у громадян країни і у молоді особливо.

Як зазначено в проекті Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми патріотичного виховання населення на 2013 – 2017 рр., метою програми є забезпечення цілеспрямованої, комплексної, послідовної і взаємоузгодженої за часом, ресурсами та результатами діяльності органів державної влади і громадськості щодо патріотичного виховання населення України. Для досягнення поставлених цілей передбачено вирішення таких завдань:

– визнання й забезпечення в реальному житті прав людини, її гідності як найвищої соціальної цінності, утвердження гуманістичної моралі та формування поваги до таких цінностей, як свобода, рівність, справедливість, чесність, відповідальність;

– утвердження толерантного світогляду, сприйнятливості до культурного плюралізму, шанобливого ставлення до інших культур і традицій;

– забезпечення сприятливих умов для самореалізації особистості в Україні відповідно до її інтересів та можливостей, для розвитку професіоналізму, високої мотивації до праці як основи конкурентоспроможності особистості;

– формування громадянської ідентичності, відчуття належності до рідної землі, народу, визнання духовної єдності поколінь та спільності культурної спадщини, утвердження почуття патріотизму, відданості у служінні Батьківщині;

– формування соціальної активності особистості: готовність до участі у процесах державотворення, здатність до спільного життя та співпраці у громадянському суспільстві, готовність узяти на себе відповідальність, здатність розв'язувати конфлікти відповідно до демократичних принципів, здатність до самостійного життєвого вибору;

– формування психологічної та фізичної готовності населення до виконання громадянського та конституційного обов'язку щодо відстоювання національних інтересів та незалежності держави, підвищення престижу і розвиток мотивації населення до державної та військової служби;

– розвиток критичного мислення, що забезпечує здатність усвідомлювати та відстоювати особисту позицію в тих чи інших

питаннях, уміння знаходити нові ідеї та критично аналізувати проблеми, брати участь у дебатах, уміння переосмислювати дії та аргументи, передбачати можливі наслідки дій та вчинків;

– формування політичної та правової культури, знань про політичні системи та владу на всіх рівнях суспільного життя, про закони та законодавчі системи; утвердження поваги до Конституції України, законодавства, державної символіки, державної мови;

– уміння визначати форми та способи участі в житті суспільства, спілкуватись з демократичними інститутами, органами влади, захищати і підтримувати закони та права людини, бути обізнаним зі способами соціального захисту [5].

Основні завдання патріотичного виховання в нашій країні останніми роками розв'язувалися в ході реалізації державної програми «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання молоді», затвердженої Наказом Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту України; Міністерства оборони України; Міністерства культури і туризму України; Міністерства освіти і науки України № 3754/981/538/49 від 27 жовтня 2009 р. Одним із завдань концепції було забезпечення в межах бюджетних призначень щорічного проведення обласних, міських, районних заходів з метою утвердження патріотизму, духовності, моральності та формування загальнолюдських цінностей молоді. У концепції зазначалось, що головною домінантою національно-патріотичного виховання молоді є формування в особистості ціннісного ставлення до навколишньої дійсності та самої себе, активної за формою та моральної за змістом життєвої позиції [8].

Усе вищезазначене мало створити сприятливі умови для розвитку національно-патріотичного виховання як пріоритетної сфери соціального життя країни, підвищення його статусу та розвитку потенціалу, досягнення якісно нових результатів у духовно-моральному, патріотичному, трудовому, художньо-естетичному, екологічному вихованні підростаючого покоління. Але визначені завдання не були досягнуті, хоча твердження авторів концепції, що «здійснення системного національно-патріотичного виховання є однією з головних складових національної безпеки України» [5], не викликає жодних сумнівів.

Слід зазначити, що органи державної влади і місцевого самоврядування беруть досить активну участь у патріотичному вихованні громадян. Проводяться широкомасштабні заходи, пов'язані з днями великих перемог, конференції, дні відкритих дверей, військово-спортивні ігри. Але всіх цих заходів недостатньо для виховання майбутнього патріота країни. Адже виховання патріотизму полягає не тільки в знанні днів перемог, але і в підтримці інших сфер

життєдіяльності, що значно впливає на розвиток патріотизму.

Таким чином, системне виховання патріотизму має забезпечуватися послідовними заходами в усіх сферах життя суспільства. В економічній сфері це підтримка вітчизняних виробників товарів і послуг, підтримка української промисловості, сільського господарства. Ні для кого не секрет, що в даний час вітчизняна продукція, чия якість набагато перевищує зарубіжну, – неконкурентоздатна. Ми охоче придбаємо все «іноземне», вважаючи український товар чимось другорядним і непридатним. Необхідно докорінно змінити думку, що склалася, активно пропагуючи вітчизняний товар і продукт. Низький рівень економічного розвитку і промисловості негативно впливає на імідж країни, на його привабливість, гальмує створення інноваційних промислових технологій. Занепад в економіко-промисловій сфері примушує молодь залишати села, маленькі міста і переїжджати в столицю та мегаполіси або навіть виїжджати за кордон.

У політичній сфері – створення державної молодіжної політики, яка б стежила за положенням молоді, фіксувала найгостріші проблеми, що стоять перед молоддю, визначала стан вирішеності цих проблем і завдань.

В освітній і науково-дослідній сфері – збереження інтелектуального потенціалу і генофонду нації шляхом активного фінансування й інвестування в розробки українських учених, запобігання відпливу умів за кордон, тобто тих людей, які можуть своїми розробками зробити значний внесок у науку і вивести Україну на лідируюче місце у світі. Адже протягом багатьох десятиліть українська модель освіти була однією з найкращих і прогресивніших. Необхідне створення і фінансова підтримка науково-освітніх гуртків і клубів для дітей, адже багато батьків фінансово не в змозі забезпечити своїм дітям таке дозвілля, яке сприяє вихованню розвинутої особистості.

У медичній сфері – підтримка медико-дослідних програм, виділення з державного бюджету коштів на закупівлю обладнання для медичних установ, надання фінансової допомоги будинкам для людей похилого віку, дітей-сиріт, інвалідів.

У сфері споту – «підтримка українського спорту, культури і туризму. Будівництво спортивних споруд для зимових і літніх видів спорту – доступних для всіх верств населення.

Найважливішою складовою патріотичного виховання є військово-патріотичне виховання, спрямоване на формування готовності до військової служби як особливого виду державної служби. Військово-патріотичне виховання характеризується глибоким розумінням кожним громадянином своєї ролі і місця в служінні Вітчизні, високою особистою відповідальністю за

виконання вимог військової служби, переконаністю у формуванні необхідних якостей і навичок для виконання військового обов'язку в лавах Збройних сил України, інших військ і військових формувань і органів. Тому програми патріотичного виховання повинні орієнтуватися й охоплювати військово-патріотичну сферу виховання як базову. Держава повинна створити такі умови в армії, щоб служіння стало престижним, озброювати армію новітньою технікою і досягненнями в даній сфері. Програма патріотичного виховання також повинна охопити сферу забезпечення інфраструктурою, необхідною для повноцінного життєзабезпечення молоді, з метою забезпечення охорони здоров'я, освіти, духовно-етичного і патріотичного виховання, розвитку творчих здібностей, організації відпочинку, тобто задоволення їх суспільних потреб.

Список використаних джерел

1. **Бех І. Д.** Програма патріотичного виховання дітей та учнівської молоді // І. Д. Бех, К. І. Чорна. – Режим доступу : uadocs.exdat.com/docs/index-185134.html.
2. **Обласний** центр патріотичного виховання молоді Запорізької обласної ради. – Режим доступу : ocpvm.org.ua/pro-centr.
3. **Патріотизм** // Енциклопедія політичної думки. – Режим доступу : slovopedia.org.ua/40/53407/261250.html.
4. **Про додаткові** заходи щодо підвищення боєздатності Збройних Сил України : Указ Президента України від 26 трав. 2009 р. №356/2009. – Режим доступу : zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1209/2007.
5. **Проект** Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми патріотичного виховання населення на 2013 – 2017 роки. – Режим доступу : hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/2011%2812%29.proekt.php.
6. **Україною** не можна змусити пишатися без економічних чи суспільних досягнень. – Режим доступу : razumkov.org.ua/ukr/expert.php?news_id=3367.
7. **Чи вважаєте** Ви себе патріотом України? – Режим доступу : www.uceps.org/ukr/poll.php?poll_id=399.
8. **Ясєв Г.** Державна програма патріотичного виховання населення / Г. Ясєв. – Режим доступу : lib.chdu.edu.ua/pdf/ukrpolituk/6/33.pdf.

List of references

1. **Bekh I. D.** Prohrama patriotichnoho vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi // I. D. Bekh, K. I. Chorna. – Rezhym dostupu : uadocs.exdat.com/docs/index-185134.html.
2. **Oblasnyi** tsentr patriotichnoho vykhovannia molodi Zaporizkoi oblasnoi rady. – Rezhym dostupu : ocpvm.org.ua/pro-centr.
3. **Patriotyzm** // Entsiklopediia politychnoi dumky. – Rezhym dostupu : slovopedia.org.ua/40/53407/261250.html.
4. **Pro dodatkovyi** zakhody shchodo pidvyshchennia boiezdatnosti Zbroinykh Syl Ukrainy : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 26 trav. 2009 r. №356/2009. –

Rezhym dostupu : zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1209/2007.

5. **Proekt** Kontseptsii Zahalnodержavnoi tsilovoi sotsialnoi prohramy patriotichnoho vykhovannia naselennia na 2013 – 2017 roky. – Rezhym dostupu : hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/2011%2812%29.proekt.php.

6. **Україною** не можна змусити пишатися без економічних чи суспільних досягнень. – Rezhym dostupu : razumkov.org.ua/ukr/expert.php?news_id=3367.

7. **Чи вважаєте** Ви себе патріотом України? – Rezhym dostupu : www.uceps.org/ukr/poll.php?poll_id=399.

8. **Yasiev H.** Derzhavna prohrama patriotichnoho vykhovannia naselennia / H. Yasiev. – Rezhym dostupu : lib.chdu.edu.ua/pdf/ukrpolituk/6/33.pdf.

Надійшла до редколегії 04.04.14

УДК 351.773

Вячеслав ЄВТУШЕНКО

*Національна академія державного управління
при Президентіві України*

МІЖНАРОДНИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ НАРОДНОЇ І НЕТРАДИЦІЙНОЇ МЕДИЦИНИ

Висвітлюється теоретичне підґрунтя проблеми державного регулювання народної та нетрадиційної медицини в Україні та світі.

Ключові слова: народна і нетрадиційна медицина, державне регулювання, законодавство.

Вячеслав Евтушенко. **Международный и украинский опыт государственного регулирования народной и нетрадиционной медицины**

Освещаются теоретические основания проблемы государственного регулирования народной и нетрадиционной медицины в Украине и мире.

Ключевые слова: народная и нетрадиционная медицина, государственное регулирование, законодательство.

Viacheslav Yevtushenko. **Worldwide and ukrainian experience of complementary and alternative medicine's government regulation**

The theoretical background of issues of complementary and alternative medicine's government regulation into Ukraine and worldwide is publicizes.

Key words: complementary medicine, untraditional medicine, government regulation, legislation.

Реалізація державної політики в будь-якій сфері суспільного життя і державне управління суспільством у цілому полягають